

Uusi osakeyhtiölaki voimaan 1.9.2006

Uusi osakeyhtiölaki tuli voimaan 1.9.2006

Laki on rakennettu siten, että alussa säädetään yleisistä periaatteista, yhtiön perustamisesta ja osakkeiden tuottamista oikeuksista. Lain seuraavissa osissa säädetään yksityiskohtaisemmin mm. yhtiön hallinnosta ja tilinpäätöksestä, rahoituksesta, yhtiön varojen jakamisesta, yhtiörakenteen muuttamisesta, yritysmuodon muuttamisesta sekä johdon ja osakkeenomistajan vahingonkorvausvastuusta. Ajatuksena on, että yleiset periaatteet ohjaavat yksityiskohtaisempien säännösten tulkintaa.

Osakeyhtiölaki on tahdonvaltainen, jolla tarkoitetaan sitä, että laki antaa peruspuitteet osakeyhtiömuodossa toimimiselle, mutta jättää yhtiölle itselleen mahdollisuuden järjestellä toimintaa, rahoitusta, varojen jakamista ja muita seikkoja varsin vapaasti. Samalla vähemmistöosakkaiden ja velkojien oikeussuojaa koskevia säännöksiä on uudessa laissa kuitenkin tehostettu.

Pienten yritysten kannalta tärkein yksittäinen muutos on osakepääoman vähimmäismäärän pudottaminen nykyisestä 8 000 eurosta 2 500 euroon.

Muutos tarkoittaa jo toimivien osakeyhtiöiden osalta sitä, että sellainen yhtiö, jonka olisi aiemman lainsäädännön mukaan pitänyt korottaa osakepääomansa 8 000 euroon, ei nyt tarvitse tehdä korotusta. Osakeyhtiö, jonka osakepääoma on suurempi kuin 2 500 euroa, voi alentaa pääomaansa kyseiseen määrään, mutta alentamisessa on noudatettava OYL:ssä säädettyä velkojainsuojamenettelyä.

Muutos tarkoittaa myös sitä, että syyskuun alun jälkeen voi perustaa uuden osakeyhtiön 2 500 euron osakepääomalla. Samoin yksityisenä elinkeinonharjoittajana toiminut voi muuttaa toiminimellä toimineen yrityksensä osakeyhtiöksi 2 500 euron osakepääomalla. Muodollisesti tämä muutos tapahtuu perustamalla uusi yhtiö, joka saa myös uuden Y-tunnuksen. Myös avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö sekä osuuskunta voidaan muuttaa syyskuun alun jälkeen osakeyhtiöksi 2 500 euron osakepääomalla. Perustamissopimus tai yhtiömuodon muuttamista koskeva asiakirja on päivättävä syyskuun alkuun tai sen jälkeiseen aikaan ja ilmoitettava sen jälkeen kaupparekisteriin.

Ne vanhat osakeyhtiöt, jotka on aikanaan voitu perustaa alle 2 500 euron osakepääomalla, voivat edelleen toimia tällä pienemmällä osakepääomalla. Niiden ei siis tarvitse korottaa osakepääomaansa 2 500 euroon. Ne eivät kuitenkaan saa alentaa osakepääomaansa nykyisestä.

Osakepääoman ja osakkeiden välinen yhteys katkaistu

Osakkeilla on tyypillisesti ollut yhtiöjärjestyksessä määrätty nimellisarvo, joka vähintään on tullut merkitä osakepääomaan osakkeita annettaessa. Uuden lain mukaisessa järjestelmässä nimellisarvoa ei enää ole. Yhtiöjärjestyksessä osakkeille voidaan kuitenkin määrätä nimellisarvo, jolloin kaikilla osakkeilla tulee olla sama nimellisarvo. Huomattava on, että valtaosalla nykyisin toimivista osakeyhtiöistä on yhtiöjärjestyksessään määräys osakkeen nimellisarvosta, joten nimellisarvoon liittyvät säännökset koskevat niitä suoraan. Näin ollen tällaisten yhtiöiden on osakeannissa korotettava osakepääomaansa vähintään

annettavien osakkeiden nimellisarvoa vastaavalla määrällä.

Nimellisarvottomuus merkitsee samalla sitä, että osakepääoman ja osakkeiden lukumäärän välinen yhteys poistuu. Osakepääomaa voidaan siten korottaa antamalla uusia osakkeita ja toisaalta uusia osakkeita voidaan antaa korottamatta osakepääomaa. Maksuton osakeanti on mahdollinen ilman rahastosiirtoja. Nimellisarvottomuudesta seuraa myös se, että osakeyhtiön oman pääoman erä koskevaa sääntelyä on voitu yksinkertaistaa. Näin ollen erillistä ylikurssirahastoa ei tarvita, ja osakepääoma on ainoa yhtiöön sijoitetun sidotun pääoman erä. Jos osakkeelle on yhtiöjärjestyksessä määrätty nimellisarvo, osakkeesta maksettava nimellisarvon ylittävä osuus (eli ylikurssi) voidaan aiemmasta poiketen merkitä vapaaseen omaan pääomaan.

Laissa tunnetaan käsite **kirjanpidollinen vasta-arvo**. Tällä tarkoitetaan määrää, joka yhtiötä perustettaessa ja uusia osakkeita annettaessa merkitään osakepääomaan. Kirjanpidollinen vasta-arvo voi olla eri osakkeilla eri suuruinen.

Osakeyhtiön perustaminen

Uudessa laissa osakeyhtiön perustamismenettelyä on aikaisempaan sääntelyyn nähden yksinkertaistettu. Laissa lähdetään siitä, että yhtiön osakkeenomistajat ovat tiedossa perustamistoimien alkaessa, joten erillistä perustamiskokousta ei enää tarvita.

Perustamisasiakirjat ja osakkeen maksaminen

Osakeyhtiö perustetaan siten, että osakkeenomistajat tekevät kirjallisen **perustamissopimuksen** ja allekirjoittavat sen. Allekirjoituksella osakkeenomistaja merkitsee perustamissopimuksesta ilmenevän määrän osakkeita. Samoin johdon jäsenten ja tilintarkastajien toimikausi ja tehtävät alkavat perustamissopimuksen allekirjoittamisesta.

Perustamissopimuksessa on aina mainittava seuraavat seikat:

- 1) sopimuksen päivämäärä,
- 2) kaikki osakkeenomistajat ja kunkin merkitsemät osakkeet,
- 3) osakkeesta yhtiölle maksettava määrä (merkintähinta),
- 4) osakkeen maksuaika,
- 5) yhtiön hallituksen jäsenet, sekä
- 6) yhtiön tilintarkastajat.

Perustamissopimuksessa on mainittava tarvittaessa myös toimitusjohtaja. Yhtiöllä ei välttämättä tarvitse olla toimitusjohtajaa. Myös hallituksen puheenjohtaja voidaan nimetä jo tässä vaiheessa. Tilikaudesta määrätään joko perustamissopimuksessa tai yhtiöjärjestyksessä.

Perustamissopimukseen on lisäksi otettava tai liitettävä **yhtiöjärjestys**, joka voi uuden lain mukaan olla hyvin suppea. Yhtiöjärjestyksen tarkoitus on säädellä yhtiön toimintaa. Uuden lain mukaan yhtiöjärjestyksessä on aina mainittava yhtiön

- 1) toiminimi,
- 2) kotipaikkana oleva Suomen kunta, sekä
- 3) toimiala.

Jos yhtiö aikoo käyttää toiminimeään kaksi- tai useampikielisenä, toiminimen jokainen ilmaisu on mainittava yhtiöjärjestyksessä. Yhtiöjärjestykseen voidaan ottaa tarpeen mukaan muitakin määräyksiä.

Yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä esimerkiksi, että osakkeenomistajalla, yhtiöllä tai muulla henkilöllä on oikeus lunastaa muulta omistajalta kuin yhtiöltä toiselle siirtyvä osake (ns. lunastuslauseke).

Osake voidaan maksaa rahassa tai rahan sijaan kokonaan tai osittain muulla omaisuudella (**apportti**). Rahassa maksettava merkintähinta suoritetaan yhtiön nimiin avattavalle pankkitilille.

Jos osake maksetaan apportiomaisuudella, on tästä määrättävä perustamissopimuksessa. Samalla on yksilöitävä kyseinen apportiomaisuus, sillä suoritettava maksu sekä selvitettävä omaisuuden arvostamiseen vaikuttavat seikat ja omaisuuden arvostamisessa noudatettavat menetelmät. Apportiomaisuudella on luovutushetkellä oltava vähintään maksua vastaava taloudellinen arvo yhtiölle.

Olettamasääntö on, että osakkeen merkintähinta merkitään osakepääomaan, jollei sitä ole perustamissopimuksessa tai yhtiöjärjestyksessä määrätty merkittäväksi osittain sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon. Vähimmäisosakepääoma (2500 euroa) on kuitenkin aina merkittävä osakepääomaan.

Yhtiön rekisteröiminen kaupparekisteriin

Osakeyhtiö syntyy rekisteröimisellä ts. silloin, kun patentti- ja rekisterihallitus merkitsee sen kaupparekisteriin. Yhtiö tulee rekisteröidä kaupparekisteriin kolmen kuukauden kuluessa perustamissopimuksen allekirjoittamisesta uhalla, että yhtiön perustaminen raukeaa. Osakkeet on maksettava ennen rekisteröinti-ilmoitusta. Ennen rekisteröintiä yhtiö ei voi hankkia oikeuksia eikä tehdä sitoumuksia.

Oikeustoimia voidaan kuitenkin tehdä perustettavan yhtiön lukuun, mutta tällaisista toimista vastaavat niistä päättäneet ja niihin osallistuneet yhteisvastuullisesti. Vastuu oikeustoimesta, joka on tehty perustamiskirjan allekirjoituksen jälkeen, siirtyy suoraan lain nojalla yhtiölle, kun yhtiö rekisteröidään. Rekisteröinti siirtää yhtiölle vastuun myös velvoitteista, jotka ovat aiheutuneet enintään vuosi ennen perustamissopimuksen allekirjoittamista tehdystä toimesta, kunhan tällainen toimi on yksilöity perustamissopimuksessa.

Rekisteri-ilmoitukseen tulee liittää

- 1) yhtiön hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan vakuutus siitä, että yhtiön perustamisessa on noudatettu osakeyhtiölain säännöksiä, sekä
- 2) yhtiön tilintarkastajien todistus siitä, että osakeyhtiölain säännöksiä osakkeiden maksamisesta on noudatettu.

Jos osake on maksettu apportiomaisuudella, rekisteri-ilmoitukseen on liitettävä hyväksytyt tilintarkastajan lausunto, joka perustuu perustamissopimukseen otettavaan apporttiselvitykseen.

Jos yhtiön nimissä tehdään liiketoimintaan liittyviä sitoumuksia ennen rekisteröintiä, on toista osapuolta hyvä informoida yhtiön rekisteröimättömyydestä. Jos sopijakumppani on tiennyt toimivansa rekisteröimättömän yhtiön kanssa, hän voi luopua sopimuksesta lähtökohtaisesti vain, jos rekisteröinti-ilmoitus laiminlyödään tehdä määräajassa tai jos rekisteröinti jostain syystä evätään. Mikäli sopijapuoli ei ole ollut tietoinen siitä, ettei yhtiötä ole vielä merkitty rekisteriin, sillä on oikeus luopua yhtiön kanssa tekemästään sopimuksesta siihen saakka, kunnes yhtiö on rekisteröity.

Osakeyhtiön hallinto

Yhtiön toimielimiä ovat **yhtiökokous, hallitus ja toimitusjohtaja**. Yhtiössä voi olla myös hallintoneuvosto. Osakeyhtiölaissa on omaksuttu lähtökohta, että ylempi toimielin voi ottaa alemman toimielimen toimivaltaan kuuluvan asian päätettäväkseen. Näin ollen yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä, että yhtiökokous voi

päätää toimitusjohtajan ja hallituksen yleistöimivaltaan kuuluvasta asiasta. Myös osakkeenomistajat voivat yksimielisinä tehdä yksittäistapauksessa päätöksen hallituksen tai toimitusjohtajan yleistöimivaltaan kuuluvasta asiasta. Vastaavasti hallitus voi yksittäistapauksessa tai yhtiöjärjestyksen määräyksen nojalla tehdä päätöksen toimitusjohtajan yleistöimivaltaan kuuluvassa asiassa.

Yhtiökokous

Ylintä päätösvaltaa osakeyhtiössä käyttää osakkeenomistajien muodostama yhtiökokous. Varsinainen yhtiökokous on pidettävä kuuden kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä. Varsinaisessa yhtiökokouksessa päätetään mm. tilinpäätöksen vahvistamisesta, voiton käyttämisestä, johdon vastuuvapaudesta ja hallituksen jäsenten ja tilintarkastajan valinnasta (ks. tarkemmin OYL 5 luku 3 §).

Lähtökohta on, että hallitus kutsuu yhtiökokouksen koolle. Yhtiökokous on pidettävä yhtiön kotipaikassa, ellei yhtiöjärjestyksessä on määräystä toisesta paikkakunnasta. Yhtiöjärjestyksessä voidaan myös määrätä, että kokoukseen voidaan osallistua teknisen apuvälineen avulla (esim. reaaliaikainen kuva- ja ääniyhteys tai tietoverkkoyhteys).

Yksimieliset osakkaat voivat yhtiökokousta pitämättä päättää yhtiökokoukselle kuuluvasta asiasta. Näin tehty päätös on kirjattava, päivättävä, numeroitava ja vähintään kahden osakkeenomistajan allekirjoitettava.

Yhtiökokouksessa asiat ratkaistaan lähtökohtaisesti enemmistöpäätöksellä eli päätökseksi tulee se ehdotus, jota on kannattanut yli puolet annetuista äänistä. Jos äänet menevät tasan, vaali ratkaistaan arvalla ja muu äänestys puheenjohtajan äänellä, ellei yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin.

Määräenemmistöpäätös tarvitaan eräissä osakeyhtiölain 5 luvun 27 §:n mukaisissa tilanteissa. Tällöin yhtiökokouksen päätökseksi tulee ehdotus, jota on kannattanut vähintään kaksi kolmasosaa annetuista äänistä ja kokouksissa edustetuista osakkeista. Esimerkiksi päätös yhtiöjärjestyksen muuttamisesta, suunnatusta osakeannista ja yhtiön asettamisesta selvitystilaan on tehtävä määräenemmistöllä.

Hallitus ja toimitusjohtaja

Yhtiöllä on aina oltava hallitus, joka huolehtii yhtiön hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä. Hallitukseen on valittava yhdestä viiteen varsianista jäsentä, jollei yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin. Jos hallituksessa on vähemmän kuin kolme jäsentä, hallituksessa on oltava ainakin yksi varajäsen. Hallituksen jäsenet valitsee yhtiökokous. Yhtiöjärjestyksessä voidaan kuitenkin määrätä, että vähemmän kuin puolet hallituksen jäsenistä valitaan muussa järjestyksessä.

Hallituksen tehtävät ovat uudessa laissa samat kuin aikaisemminkin – hallituksella on yrityksen asioissa yleistöimivalta eli se voi päättää asioista, jotka eivät lain mukaan nimenomaisesti kuulu yhtiökokouksen päätettäväksi. Hallituksen päätöksenteossa osakeomistuksella ei ole merkitystä vaan hallituksen päätökseksi tulee enemmistön mielipide, jollei yhtiöjärjestyksessä edellytetä määräenemmistöä. Äänen mennessä tasan puheenjohtaja ratkaisee asian.

Hallituksen kutsuu koolle hallituksen puheenjohtaja. Kokous on kutsuttava koolle, jos hallituksen jäsen tai toimitusjohtaja näin vaatii. Ellei hallituksen puheenjohtaja kutsu kokousta koolle, voi jäsenten enemmistö tai toimitusjohtaja sen tehdä. Hallitus on päätösvaltainen, kun paikalla on yli puolet jäsenistä, ellei yhtiöjärjestyksessä edellytetä suurempaa määrää.

Kelpoisuus- hallitus

Hallituksen jäsenenä ei voi olla

- oikeushenkilö
- alaikäinen
- henkilö, jolle on määrätty edunvalvoja tai jonka toimintakelpoisuutta on rajoitettu
- konkurssissa oleva
- liiketoimintakiellossa oleva.

Ulkomaalainen

Vähintään yhdellä hallituksen varsinaisista jäsenistä ja yhdellä varajäsenellä on oltava asuinpaikka Euroopan talousalueella, ellei Patentti- ja rekisterihallitus myönnä yhtiölle lupaa poiketa tästä. Mikäli hallituksen jäseneksi ilmoitetaan henkilö, jolla ei ole suomalaista henkilötunnusta, on ilmoitukseen liitettävä lisäksi selvitystä ko. henkilön olemassaolosta

Hallitus valitsee toimitusjohtajan, joka ei ole osakeyhtiössä pakollinen. Mikäli toimitusjohtaja on valittu, hän hoitaa yhtiön juoksevaa hallintoa hallituksen antamien ohjeiden ja määräysten mukaisesti. Toimitusjohtaja vastaa siitä, että yhtiön kirjanpito on lain mukainen ja varainhoito luotettavalla tavalla järjestetty.

Kelpoisuus- toimitusjohtaja

Toimitusjohtajana ei voi olla

- oikeushenkilö
- alaikäinen
- henkilö, jolle on määrätty edunvalvoja tai jonka toimintakelpoisuutta on rajoitettu
- konkurssissa oleva
- liiketoimintakiellossa oleva.

Ulkomaalainen

Toimitusjohtajalla (ja mahdollisella sijaisella) on oltava asuinpaikka Euroopan talousalueella, ellei Patentti- ja rekisterihallitus myönnä yhtiölle lupaa poiketa tästä. Mikäli toimitusjohtajaksi ilmoitetaan henkilö, jolla ei ole suomalaista henkilötunnusta, on ilmoitukseen liitettävä lisäksi selvitystä ko. henkilön olemassaolosta

Tilintarkastajat

Lukumäärä

Jos osakeyhtiöön valitaan vain yksi tilintarkastaja, joka ei ole tilintarkastuslain 5 tai 6 §:ssä tarkoitettu tilintarkastusyhteisö (HTM- tai KHT-yhteisö), on valittava ainakin yksi varatilintarkastaja. Yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä tilintarkastajista

Ulkomaalainen

Vähintään yhdellä varsinaisella ja yhdellä varatilintarkastajalla tulee olla asuinpaikka Euroopan talousalueella. Tähän asuinpaikkavaatimukseen ei voida myöntää poikkeuksia

Yhtiön varojen jakaminen ja lähipiirilainat

Aikaisempi osakeyhtiölaki on lähtenyt siitä, että voitonjaon tulee aina perustua viimeksi päättyneeltä tilikaudelta vahvistettuun taseeseen. Ainoastaan siitä ilmeneviä voitonjakokelpoisia varoja on voitu jakaa voittona osakkeenomistajille. Toisin sanoen taseen osoittama vapaa oma pääoma on ollut eräin poikkeuksin jaettavissa kokonaan osakkeenomistajille voittona.

Uudessa osakeyhtiölaissa voitonjaolle ja muulle varojen jakamiselle asetetaan lisäedellytys: varoja ei lain mukaan saa jakaa, jos jaosta päätettäessä tiedetään tai pitäisi tietää yhtiön olevan maksukyvytön tai jaon aiheuttavan maksukyvyttömyyden.

Toisaalta uusi laki mahdollistaa keskeneräiseltä tilikaudelta ansaitun voiton eli ns. väliosingon jakamisen. Jaon tulee perustua viimeksi vahvistettuun ja tilintarkastettuun tilinpäätökseen. Tällöin on kuitenkin huomioitava tilinpäätöksen laatimisen jälkeen yhtiön taloudellisessa asemassa tapahtuneet olennaiset muutokset.

Yksimieliset osakkeenomistajat voivat jakaa vapaata omaa pääomaa muillakin kuin laissa nimenomaisesti säännellyillä tavoilla. Näin ollen osakkeenomistajat voivat yksimielisinä antaa esimerkiksi lahjan, joka ylittää laissa tarkoitetun "kohtuullisuuden" rajan.

Aikaisempi osakeyhtiölaki on rajoittanut lainan antamista yhtiön lähipiiriin kuuluvalla. Uudessa laissa vastaavia rajoituksia ei enää ole. Tällöin on kuitenkin huomioitava laissa oleva tuottamusolettama (ks. seuraava kohta vahingonkorvausvastuu).

Vahingonkorvausvastuu

Uudessa laissa on säännökset hallituksen jäsenen ja toimitusjohtajan ns. tuottamusolettamasta tilanteissa, joissa vahinkoa on aiheutettu osakeyhtiölain tai yhtiöjärjestyksen vastaisella menettelyllä tai yhtiön lähipiiriin hyväksi tehdyllä toimella. Olettama tarkoittaa sitä, että vahinko on korvattava, jos menettelystä vastaava ei kykene näyttämään toimineensa huolellisesti.

Osakkeenomistajan joutuminen vahingonkorvausvastuuseen lain tai yhtiöjärjestyksen rikkomisesta ei enää edellytä törkeää huolimattomuutta, vaan pelkkä huolimattomuus voi synnyttää vastuun.

Pakkoselvitystilasäännökset poistettu

Aikaisemman lain mukaan yhtiön on tullut ryhtyä tervehdyttämistoimiin, jos yhtiön oma pääoma on ollut alle puolet osakepääomasta. Mikäli tilannetta ei ole saatu korjattua määräajassa, yhtiö on pitänyt asettaa selvitystilaan.

Uuteen lakiin ei sisälly mainittua pakkoselvitystilauhkaa, vaan säännökset on korvattu kaksivaiheisella sääntelyllä:

Ensinnäkin, jos hallitus havaitsee, että yhtiön oma pääoma on alle puolet osakepääomasta, sen on viipymättä laadittava tilinpäätös ja toimintakertomus yhtiön taloudellisen tilan selvittämiseksi. Jos ilmenee, että yhtiön oma pääoma on taseen mukaan alle puolet osakepääomasta, hallituksen on kutsuttava yhtiökokous koolle päättämään toimenpiteistä yhtiön taloudellisen aseman tervehdyttämiseksi. Yhtiökokous on pidettävä kolmen kuukauden kuluessa tilinpäätöksen laatimisesta.

Toiseksi, jos yhtiön koko osakepääoma on menetetty, yhtiön on välittömästi tehtävä tätä koskeva rekisteri-ilmoitus. Rekisterimerkintä voidaan poistaa yhtiön tekemän uuden rekisteri-ilmoituksen perusteella, jos yhtiön oma pääoma on rekisteri-ilmoitukseen liitetyn tilintarkastajien tarkastaman taseen mukaan yli puolet osakepääomasta.

Mitään erityisiä sanktioita mainittujen velvollisuuksien laiminlyönnin varalta ei ole säädetty. Selvää tietenkin on, että mikäli mainitut velvollisuudet laiminlyödään ja tästä aiheutuu vahinkoa, saattaa yhtiön johto joutua korvaamaan vahingon. Vahingonkorvausvastuuseen sovelletaan edellä kohdassa 'vahingonkorvausvastuu' kerrottuja periaatteita.

Muutostilanteita

Sulautuminen ja jakautuminen

Uudessa laissa yhtiöiden sulautumismenettelyä on nopeutettu. Vastaavat uudistukset koskevat jakautumista. Uuden lain myötä sulautumismenettely on mahdollista saattaa loppuun hieman yli kolmessa kuukaudessa.

Yritysmuodon muuttaminen

Aikaisemmasta sääntelystä poiketen osakeyhtiö on mahdollista muuttaa avoimeksi yhtiöksi tai kommandiittiyhtiöksi siten, että osakeyhtiön osakkeenomistajista tulee avoimen yhtiön tai kommandiittiyhtiön yhtiömiehiä. Osakeyhtiössä tulee tällöin olla vähintään kaksi osakkeenomistajaa.

Vastaavasti osakeyhtiö, jossa on vain yksi osakkeenomistaja, voi jatkaa yritystoimintaa yksityisenä elinkeinonharjoittajana.

Uusi osakeyhtiölaki ja vanhat yhtiöt

Uusi osakeyhtiölaki (624/2006) tuli voimaan 1.9.2006. Uudella lailla kumotaan vanha osakeyhtiölaki (734/1978). Uuden lain voimaantulo ei pääsääntöisesti edellytä yhtiöiltä rekisteröintiä vaativia toimenpiteitä. Lain tarjoamien uusien mahdollisuuksien käyttöönotto voi kuitenkin edellyttää yhtiöjärjestyksen muuttamista. Muutosvaiheessa on myös hyvä tarkistaa sovelletaanko ilmoitettavaan päätökseen vanhaa vai uutta lakia. Siirtymäsäännökset on säännelty lailla osakeyhtiölain voimaantulon (625/2006). Alla on lueteltu kaupparekisteri-ilmoittamiseen liittyviä keskeisimpiä periaatteita ko. voimaanpanolaista.

Uusi laki vai vanha laki?

Jos kaupparekisteriin ilmoitettava päätös on tehty vanhan lain voimassaoloaikana eli ennen 1.9.2006, sovelletaan päätökseen ja sen rekisteröintiin pääsääntöisesti vanhaa lakia. Tässä muutamia esimerkkejä:

- Osakeyhtiön perustamiskirja allekirjoitettu 5.7.2006 -> ilmoittamiseen sovelletaan vanhaa lakia mm. vähimmäispääoman ja hallituksen jäseniltä vaadittavien kirjallisten suostumusten osalta, vaikka ilmoitus tehtäisiin kaupparekisteriin vasta uuden lain voimaantulon jälkeen.
- Päätös osakepääoman korottamisesta tehdään 30.8.2006 -> päätökseen ja sen ilmoittamiseen kaupparekisteriin sovelletaan vanhaa lakia.

Yhtiöjärjestysmääräykset

Jos yhtiöjärjestyksen määräys on uuden lain vastainen, noudatetaan (määräyksen sijasta) uutta lakia. Jos yhtiö muuttaa yhtiöjärjestyksensä, on samalla muutettava myös uuden lain vastaiset yhtiöjärjestysmääräykset ja ilmoitettava ne rekisteröitäväksi. Uuden lain vastaiset yhtiöjärjestysmääräykset on muutettava ja ilmoitettava rekisteröitäväksi viimeistään 1.9.2009.

Voimaanpanolaissa on lisäksi lueteltu sellaisia yhtiöjärjestysmääräyksiä, joita ei kuitenkaan tarvitse muuttaa. Näistä keskeisin on:

- Osakepääoma ja nimellisarvo voivat yhtiöjärjestyksessä säilyä markkamääräisinä, jos yhtiö on perustettu ennen 1.1.2002.

Uusi laki tuo yhtiöiden käyttöön uusia mahdollisuuksia ja laissa on mm. enemmän olettasäännöksiä. Näiden uutuuksien hyödyntäminen voi edellyttää yhtiöjärjestyksen muuttamista.

Asunto-osakeyhtiöt ja keskinäiset kiinteistöosakeyhtiöt

Asunto-osakeyhtiöihin sovelletaan vanhaa osakeyhtiölakia siltä osin kuin asunto-osakeyhtiölaissa viitataan osakeyhtiölakiin. Esim. asunto-osakeyhtiön perustamiseen ja sulautumiseen sovelletaan vanhaa osakeyhtiölakia.

Myös sellaisiin keskinäisiin kiinteistöosakeyhtiöihin, joihin sovelletaan asunto-osakeyhtiölakia, tulee vanha osakeyhtiölaki sovellettavaksi samoin periaattein kuin asunto-osakeyhtiöihin.

Yhtiöjärjestyksen ennakkollinen muuttaminen

Yhtiökokous voi päättää muuttaa yhtiöjärjestyksen uuden lain mukaiseksi jo ennen lain voimaantuloa. Ilmoitus ko. muutoksesta voidaan tehdä kaupparekisteriin ennen lain voimaantuloa. Muutos voidaan kuitenkin rekisteröidä aikaisintaan 1.9.2006.

Uusi vähimmäispääomavaatimus 2 500 euroa ja vanhat yhtiöt

Uuden lain mukaan osakeyhtiön osakepääoman vähimmäismäärä on 2 500 euroa. Vanhan lain mukaan osakepääoman vähimmäismäärä on ollut 1.9.1997 tai sen jälkeen perustettujen yhtiöiden osalta 8 000 euroa.

Jos yhtiö haluaa uuden lain voimaantultua alentaa osakepääomaansa alle 8 000 euron, on alentamisesta päätettävä uuden lain osakepääoman alentamista koskevien säännösten mukaisesti.

Aikaisemmin rekisteröityyn (perustettu ennen 1.9.1997) yhtiöön, jonka osakepääoma on alle 2 500 euroa, ei sovelleta uuden lain säännöstä 2 500 euron vähimmäispääomasta. Tällainen yhtiö ei kuitenkaan saa päättää alentaa osakepääomaansa, jos se alentamisen jälkeen olisi alle 2 500 euroa.

Kaupparekisteriohjeet

Uuden lain mukaiset ohjeet osakeyhtiöiden kaupparekisteri-ilmoittamisesta tulevat kaupparekisterin verkkosivuille 1.9.2006. Uuden lain myötä uudistuvat myös Y-lomakkeiden osakeyhtiöitä koskevat liitelomakkeet 1, 13 ja 16.

Vanhan osakeyhtiölain mukaiset ohjeet säilyvät pääosin verkkosivuillemme myös 1.9.2006 jälkeen. Vanhan lain mukaisia ohjeita ja lomakkeita tarvitaan ilmoitettaessa kaupparekisteriin vanhan osakeyhtiölain aikana tehtyjä päätöksiä sekä asunto- osakeyhtiöiden ja eräiden muiden yhtiöiden kaupparekisteri-ilmoittamisess

Osakeyhtiön verotus ja voitonjako

Osakeyhtiö on itsenäinen verovelvollinen, jota verotetaan yhteisöverokannan 26 % mukaan. Tulo verotetaan osakeyhtiön tulona, joka ei sellaisenaan vaikuta osakkaan verotukseen. Osakeyhtiö voi maksaa osakkailleen palkkaa ja luontaisetuja.

Listaamattomista yhtiöistä saatu osinko on verovapaata tuloa siihen saakka, joka vastaa osakkeiden arvostamislaissa (1.1.2007 alkaen) tarkoitetulle matemaattiselle arvolle laskettua 9 %:n vuotuista tuottoa. Osakkeen matemaattinen arvo lasketaan edellisen verovuoden päättyessä olevan nettovarallisuuden perusteella. Siltä osin, kuin verovelvollisen saamien tällaisten osinkojen määrä ylittää 90 000 euroa, osingoista 70 % on pääomatuloa ja 30 % verovapaata tuloa. Jos osinko ylittää em. 9 %:n vuotuisen tuoton määrän on tästä ylimenevästä osingosta 70 % ansiotuloa ja 30 % verovapaata tuloa.

Pörssiyhtiöistä saadusta osingosta 70 % on pääomatuloa ja 30 % verovapaata tuloa, kun saajana on yksityishenkilö tai kuolinpesä.

Osakkeen matemaattinen arvo

Osakkeen matemaattinen arvo lasketaan yhtiön nettovarallisuuden perusteella siten, että nettovarallisuus (varat–velat) jaetaan yhtiön ulkona olevien osakkeiden lukumäärällä. Eri omaisuuserät arvostetaan pääsääntöisesti poistamattomaan hankintamenuun. Käyttöomaisuuskiinteistöt ja -arvopaperit (lukuun ottamatta asunto- ja keskinäisen kiinteistöyhtiön osakkeita 1.1.2007 alkaen) arvostetaan kuitenkin verotusarvoon, jos tämä on korkeampi.

Osakeyhtiössä osakkaan omassa käytössä oleva asunto on poikkeuksellisessa asemassa pääomatulo-osuutta laskettaessa. Jos ns.YEL -osakas käyttää perheensä asuntona yhtiön varoihin kuuluvaa asuntoa, asunnon arvo vähennetään tämän osakkaan omistamien osakkeiden yhteisestä matemaattisesta arvosta hänen saamansa osingon pääomatulo-osuutta laskettaessa. Jos osakas tai hänen perheenjäsenensä yksin tai yhdessä omistaa vähintään 10 % osakkeista tai äänimäärästä ja po. osakkaalla tai hänen perheenjäsenellään on rahalainaa yhtiöstä, vähennetään tämä rahalaina osakkaan osakkeiden arvosta osingon pääomatulo –osuutta laskettaessa.

Yhtiöveron hyvitysjärjestelmästä osinkojen verotuksessa on luovuttu vuodesta 2005 alkaen.

Suoritukset osakkeenomistajalle

Osakeyhtiön osakas voi nostaa yhtiöstä varoja

- palkkana tehdystä työstä,
- osinkoina,
- osakaslainana.

Yhtiö voi päättää jakaa viimeksi kuluneen tilikauden voitosta yhtiökokouksen päätöksellä korkeintaan määrän, joka jää jäljelle, kun tilinpäätöksen taseesta on vähennetty tappiot ja tietyt pakolliset menot, kuten mahdolliset yhtiöjärjestyksen mukaiset siirrot vararahastoihin. Osinkoa voidaan jakaa aina, kun yhtiöllä on vapaata omaa pääomaa, eikä voitonjaon edellytyksenä ole nimenomaan edellisen tilikauden voitollisuus. Osinkoa voidaan jakaa vain tilikauden hyväksymisestä päättävässä varsinaisessa tai ylimääräisessä yhtiökokouksessa.

Voitonjaon kannattavuus

Aina kannattaa tietenkin jakaa verovapaan osingon määrä eli 9 % yhtiön matemaattisesta arvosta. Tämän ylittävä osingon määrä suhteessa yrittäjäosakkaan mahdollisesti yhtiöstä nostaman palkan määrään on laskettava aina erikseen. Palkka on yhtiön vähennyskelpoista kulua ja se pienentää siten yhtiön veroja ja saattaa eräissä tapauksissa olla verotuksellisesti osingonjakoa edullisempaa. Palkasta yhtiö joutuu tosin maksamaan sotu-maksun (n. 3 % pienyrityksissä).

Varallisuusverotus

Varallisuusveroa ei kanneta 1.1.2006 alkaen.